

พิศลก กฤตยานวัช
ที่ปรึกษาสมาคมสถาปนิกผังเมืองไทย
ที่ปรึกษาสมาคมธุรกิจบ้านจัดสรร

ประเทศอิหร่านหรือเปอร์เซียเป็นประเทศที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาแต่โบราณกาลกว่า 2500 ปี อิหร่านจึงมีเมืองและสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมน่าสนใจจำนวนมาก ดังจะเห็นจากการมีมรดกโลกถึง 21 แห่ง และอิหร่านในอดีตเคยมีเมืองหลวงหลายแห่ง โดยเมืองหลวงล่าสุด คือ กรุงเตหะราน

เตหะราน

เมืองหลวงยุคใหม่ประเทศอิหร่าน

Tehran : The Modernized Capital City of Islamic Republic of Iran

เมื่อเดือนตุลาคม 2559 ผมมีโอกาสไปเยือนเมืองสำคัญของอิหร่านหลายเมือง ได้แก่ เตหะราน ซีราซ เปชกาต อิศฟาฮาน เปอร์เซโพลิส และคาซาน แต่บทความนี้ จะนำเสนอสาระน่ารู้เฉพาะกรุงเตหะรานที่เป็นเมืองหลวงปัจจุบันของประเทศเท่านั้น

1. กำเนิดตั้งของประเทศอิหร่าน

ประเทศอิหร่าน เป็นประเทศของชาวอารยัน (Aryan/Arian) โดยในอดีตกว่า 2500 ปีมาแล้ว ใช้ชื่อว่า “เปอร์เซีย” ภายหลังการปฏิวัติอิสลามเมื่อปี ค.ศ. 1979 ประเทศอิหร่านได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน” (Islamic Republic of Iran)

อิหร่านเป็นประเทศในเอเชียตะวันตก เป็นประเทศใหญ่ที่สุดอันดับที่สองในตะวันออกกลาง และอันดับที่ 18 ในโลก มีประชากรประมาณ 78 ล้านคน มากเป็นอันดับที่ 17 ของโลก ภูมิประเทศมากกว่าร้อยละ 95 เป็นเทือกเขาและที่ราบสูง เทือกเขาสูง ได้แก่ เทือกเขาเอลบูร์ซทางตอนเหนือวางตัวขนานกับชายฝั่งทะเลแคสเปียน และเทือกเขาแซกรอสที่วางตัวขนานกับอ่าวเปอร์เซีย ส่วนที่ราบสูงจะอยู่ตอนกลางของประเทศ นอกจากนี้ ยังมีภูมิประเทศชายฝั่ง 2 บริเวณคือตอนเหนือเป็นชายฝั่งทะเลแคสเปียน ส่วนด้านตะวันตกเฉียงใต้และด้านใต้เป็นชายฝั่งทะเลบริเวณอ่าวเปอร์เซีย

2. ประวัติศาสตร์อิหร่านโดยสังเขป

ประเทศอิหร่านหรือเปอร์เซีย เป็นแหล่งอารยธรรมเก่าแก่มากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ตามตำนานกล่าวว่าอิหร่านเริ่มต้นด้วยการตั้งถิ่นฐานมานานกว่า 4,000 ปี ตั้งแต่ยุคก่อนเอลาม ในราว 3200 - 2800 ปีก่อน ค.ศ. ต่อมา ชาวมีดีส์ (Medes) แห่งอิหร่านได้รวบรวมพื้นที่ก่อตั้งเป็นราชอาณาจักรเปอร์เซีย ในประมาณ 625 ปีก่อน ค.ศ. และมาเรืองอำนาจถึงขีดสุดในยุคสมัยของราชวงศ์อะคีเมนิด ซึ่งพระเจ้าไซรัสมหาราชทรงก่อตั้งในประมาณ 550 ปีก่อน ค.ศ. และได้แผ่พระราชอำนาจขยายอาณาเขตไปกว้างใหญ่ไพศาล ตั้งแต่บางส่วนของคาบสมุทรบอลข่าน และยุโรปตะวันออกทางทิศตะวันตกถึงลุ่มแม่น้ำสินธุทางทิศตะวันออก ทำให้เปอร์เซียเป็นจักรวรรดิใหญ่ที่สุดในโลกในขณะนั้น

จักรวรรดิเปอร์เซียล่มสลายในราว 330 ปีก่อน ค.ศ. หลังการพิชิตของพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช ต่อมา เปอร์เซียกลับรวมตัวพื้นประเทศกันได้อีก โดยมีราชวงศ์ ปาเธียนกำเนิดขึ้นแล้วต่อด้วยราชวงศ์แซสซานิดใน ค.ศ. 224 ซึ่งทำให้อิหร่านกลายเป็นชาติยิ่งใหญ่ในโลกอีกครั้ง ร่วมกับจักรวรรดิโรมัน - ไบแซนไทน์ เป็นเวลากว่าสี่ศตวรรษ

ในปี ค.ศ. 633 นักรบมุสลิมรอชิดีน (Rashidun) บุก อิหร่านและพิชิตได้ใน ค.ศ. 651 ทำให้ศาสนาอิสลามเข้า แทนที่ความเชื่อพื้นเมืองเดิมที่เคยนับถือศาสนาโซโรอัสเตอร์เป็นส่วนใหญ่

อิหร่านภายใต้ศาสนาอิสลามมีส่วนสำคัญต่อการก่อ กำเนิดยุคทองอิสลาม โดยที่มีบุคคลชั้นแนวหน้าจำนวนมาก ทั้งนักวิทยาศาสตร์ นักปราชญ์ ศิลปิน กวีและนักคิดทรง อิทธิพลมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการสถาปนาราชวงศ์ซาฟาวิดใน ค.ศ. 1501 ได้มีการส่งเสริมศาสนาอิสลาม นิกายซุนนีหรืออิสนาอะชะริยะห์เป็นศาสนาประจำชาติ

นับแต่ปี ค.ศ. 1736 อิหร่านภายใต้พระเจ้าซาร์นาเดอร์ ได้ขยายอาณาเขตกว้างขวางที่สุดนับแต่จักรวรรดิแซสซานิด แต่หลังจากความมรณะสลายในสมัยราชวงศ์กอญัวร์ อิหร่าน ได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของมหาอำนาจต่างประเทศ โดยเฉพาะรัสเซียและอังกฤษ และในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 วัฒนธรรม ตะวันตกได้หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศจำนวนมาก ต่อมาได้เกิดการปฏิวัติรัฐธรรมนูญเปอร์เซีย ค.ศ. 1906 จึง มีการสถาปนาราชาธิบดีภายใต้รัฐธรรมนูญและมาฮ์จิส (Majles) หรือรัฐสภาแห่งแรกของประเทศ

ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 (ค.ศ. 1914 - 1918) อิหร่านตก อยู่ภายใต้อำนาจของมหาอำนาจตะวันตกหลายประเทศ ได้แก่ รัสเซีย อังกฤษ ฮอลันดา เยอรมัน และสหรัฐอเมริกา ทำให้เกิดกระแสความไม่พอใจและมีการต่อต้านที่กว้างขวาง ของประชาชนอิหร่าน เพื่อปกป้องผลประโยชน์และเอกราช ของประเทศ

ในปีค.ศ. 1921 เรซา ข่าน ผู้บัญชาการกองพันน้อย คอสแซคได้ยึดอำนาจและทำการรัฐประหาร พระเจ้าอะหมัด ซาห์ กษัตริย์องค์สุดท้ายแห่งราชวงศ์กอญัวร์ และได้แต่งตั้ง นายตะบาตะบาอี เป็นนายกรัฐมนตรี และเรซา ข่าน เป็น รัฐมนตรีกระทรวงสงคราม และในปี ค.ศ. 1923 พระเจ้า อะหมัด ซาห์ เสด็จลี้ภัยไปประทับในยุโรป เรซา ข่าน ได้ยึด อำนาจจากราชวงศ์กอญัวร์ และราชาภิเษกตนเองเป็นกษัตริย์ องค์แรกของราชวงศ์ปาห์ลาวี

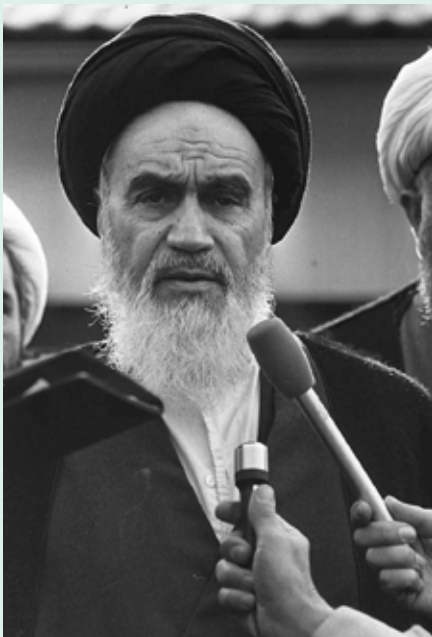
ในปี ค.ศ. 1941 สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 กองทัพ สัมพันธมิตรบุกอิหร่าน และบีบบังคับกษัตริย์เรซา ข่าน ให้ สละราชสมบัติ และให้พระโอรสองค์ใหญ่คือ โมฮัมหมัด เรซา ข่าน ขึ้นเป็นกษัตริย์แทน หลังจากนั้นประเทศอิหร่าน จึงมีความสัมพันธ์อันดีกับประเทศตะวันตก โดยเฉพาะ สหรัฐอเมริกา

ในปี ค.ศ. 1951 ประชาชนอิหร่านตื่นตัวเรื่องชาตินิยม รัฐบาลอิหร่านจึงได้ประกาศตัดสัมพันธ์ทางการทูตกับอังกฤษ สถานการณ์ทางเศรษฐกิจเริ่มปั่นป่วน และเสื่อมลงอย่าง รวดเร็ว จนในปี ค.ศ. 1953 ซาห์โมฮัมหมัดเรซา และพระ ราชินีได้เสด็จออกนอกประเทศ แต่ในที่สุด นายพลซาเฮดี เข้ายึดอำนาจและประกาศตนเป็นนายกรัฐมนตรี และเชิญ ซาห์โมฮัมหมัดเรซาเสด็จ กลับอิหร่าน และมีนโยบายนิยม ตะวันตก และเปิดสัมพันธ์ไมตรีกับการทูตกับอังกฤษและ สหรัฐมากขึ้น

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1955 เป็นต้นมา ซาห์โมฮัมหมัดเรซาปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และเริ่มมีบทบาทในการบริหารประเทศมากขึ้น ในช่วงปี ค.ศ. 1963 ซาห์ ได้เริ่มโครงการสำคัญหลายอย่างเพื่อพัฒนาอิหร่านให้ก้าวหน้า อาทิเช่น การปฏิรูปที่ดิน ปฏิรูปการเลือกตั้ง การให้สิทธิแก่สตรี การตั้งหน่วยการศึกษา การจัดตั้งหน่วยอนามัย การพัฒนาการเกษตร การโอนป่าเป็นของรัฐ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ได้มีความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศรุนแรงเพิ่มขึ้น จนกระทั่งเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน ค.ศ. 1963 หลังการปราศรัยโจมตีรัฐบาล ท่านอยะตุลลอห์ โคมัยนี ก็ถูกจับไปขังคุกที่กรุงเตหะราน ทำให้ประชาชนโกรธแค้นมาก และพากันออกมาเดินขบวนเพื่อเรียกร้องให้ปล่อยโคมัยนี จนลุกลามรุนแรงถึงขั้นนองเลือด รัฐบาลตัดสินใจเนรเทศโคมัยนีออกนอกประเทศในปี ค.ศ. 1964 ไปอยู่ตุรกี และอิรัก รวมเป็นเวลาถึง 13 ปี จนกระทั่งในปีค.ศ. 1979 เกิดการปฏิวัติสถาปนา **“สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน”** (Islamic Republic of Iran) ขึ้นมา โดยมีท่านอยะตุลลอห์ โคมัยนี เป็นผู้นำสูงสุดของประเทศทั้งฝ่ายศาสนาจักรและอาณาจักร เรียกว่า ฟากีห์ หรือรอฮ์บ์รร์ (Rahbar)

ประมุขสูงสุดของอิหร่านคนปัจจุบันคือ อะลี คอเมเนอี โดยมีประธานาธิบดี (Ra'is-e Jomhoor) เป็นตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายบริหาร ที่ได้รับเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนทุกๆ 4 ปี

ประเทศอิหร่านเป็นสมาชิกผู้ก่อตั้งสหประชาชาติ มีกรุงเตหะรานเป็นเมืองหลวง ประชาชนส่วนมากกว่าร้อยละ 90 นับถือศาสนาอิสลามนิกายชีอะฮ์ ใช้ภาษาเปอร์เซียเป็นภาษาราชการเป็นประเทศที่มีมรดกทางวัฒนธรรมจำนวนมากทั้งก่อนและหลังยุคอิสลาม ดังจะเห็นจากที่อิหร่านมีมรดกโลกของยูเนสโก 21 แห่ง (มากที่สุดเป็นอันดับที่ 4 ในทวีปเอเชีย และ 12 ในโลก)

ชาวอิหร่านหรือเปอร์เซียเข้ามาค้าขายและเผยแผ่ศาสนาในบริเวณสุวรรณภูมิ มาตั้งแต่ก่อนสมัยอยุธยา และมีมากขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี โดยเฉพาะสมัยพระเจ้าธรรมราชาและพระนารายณ์มหาราช มีชาวอิหร่านเข้ามารับราชการเป็นจำนวนมาก ที่สำคัญคือเอกอะหมัด (Shake Ahmad) หรือเจ้าพระยาบวรราชนายก ปฐมจุฬาราชมนตรี ต้นสกุลบุญนาคน ทั้งนี้ ชาวอิหร่านและลูกหลานเชื้อสายชาวอิหร่านได้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมทั้งด้านสถาปัตยกรรม ภาษา และอาหารให้ไว้กับสังคมไทยเป็นจำนวนมาก

3. กรุงเตหะราน (Tehran)

เตหะรานเป็นเมืองหลวงของประเทศอิหร่าน และเป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุดเมืองหนึ่งในประเทศแถบตะวันออกกลาง มีประชากรในเมืองประมาณ 9 ล้านคน และในเขตนครหลวง (metropolitan area) ประมาณ 16 ล้านคนเศษ ทั้งนี้ ประชากรได้อพยพเข้ามามากในช่วงศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา

เตหะรานนอกจากจะเป็นเมืองหลวงแล้ว ยังเป็นศูนย์กลางด้านการค้า เศรษฐกิจ การคมนาคม และศูนย์กลางอุตสาหกรรม ขนาดใหญ่ของประเทศ เช่น อุตสาหกรรมน้ำมัน อุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์ ฯลฯ นอกจากนี้ เตหะรานยังเป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุดอันดับสองของเอเชียตะวันตก และเป็นศูนย์กลางธุรกิจและการบินพาณิชย์ในภูมิภาคตะวันออกกลางอีกด้วย

กรุงเตหะรานตั้งอยู่ทางทิศใต้ของเทือกเขา Alborz ซึ่งมีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,000 เมตร ก่อกำเนิดขึ้นในราว ค.ศ. 900 จากหมู่บ้านเล็กๆ ของชาวอิหร่านเผ่าเมเดส และอคาเมนิดส์ โดยในปี ค.ศ. 1627 เตหะรานมีอาคารบ้านเรือนราว 3000 หลัง ต่อมาจึงขยายตัวเติบโตขึ้นมาตามลำดับ

เตหะราน ได้รับการยกฐานะเป็นเมืองหลวงอิหร่านในสมัยของกษัตริย์อากา มุฮัมมัดข่าน แห่งราชวงศ์ Qajar เมื่อปี ค.ศ. 1776 และเป็นเมืองหลวงต่อมาในสมัยราชวงศ์ปาห์เลวี ทั้งนี้ นำสังเกตว่าเมืองหลวงของอิหร่านนั้น ได้ย้ายบ่อยครั้งในประวัติศาสตร์อิหร่าน โดยที่เตหะรานเป็นเมืองหลวงล่าสุด

เตหะราน มีการออกแบบผังเมืองครั้งแรกในปี ค.ศ. 1855 ต่อมาในปี ค.ศ. 1878 จึงมีการปรับปรุงผังเมืองในพื้นที่ 19 ตารางกิโลเมตร ในรูปแบบเรเนซองส์ของยุโรป และในสมัยของพระเจ้า Reza Shah Pahlavi ในช่วงทศวรรษที่ 1920 - 1930 ได้มีการสร้างและขยายถนนใหม่ในรูปแบบเครือข่ายเชื่อมโยงถึงกัน และมีการทุบทำลายอาคารเก่าและสร้างอาคารสำนักงานราชการสมัยใหม่ขึ้นจำนวนมาก เช่น อาคารสำนักงานโทรเลข สำนักงานเทศบาล ธนาคารแห่งชาติ เป็นต้น

Telegraph building

Municipality Palace of Tehran in 1950s

Municipality Palace of Tehran in 1930s to 1940s

A street in Tehran during the 1930s

National Bank of Iran, in the 1940s

ในปี ค.ศ. 1948 สำนักการผังเมืองขึ้น และในปี ค.ศ. 1968 มีการอนุมัติผังเมืองรวมของกรุงเตหะรานขึ้นเป็นแผนแรก เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ของเมือง เช่น การขาดแคลนสาธารณูปโภคและสาธารณูปการปัญหาที่อยู่อาศัย และมลภาวะอากาศเป็นพิษ เป็นต้น แต่เนื่องจากการปฏิวัติในปี ค.ศ. 1979 และสงครามอิหร่าน - อิรัก (ค.ศ.1980 - 1988) ทำให้แผนต่างๆ เหล่านั้นชะงักงัน อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากสงครามยุติลง รัฐบาลอิหร่านได้เร่งพัฒนาบ้านเมืองให้ทันสมัยมากขึ้นในทุกด้าน

ปัจจุบัน เตหะราน เป็นเมืองหลวงของอิหร่านที่มีสถานที่สำคัญและแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมหลายแห่ง โดยเฉพาะพระราชวังที่สร้างในสมัยสองราชวงศ์สุดท้าย

ได้แก่ the Golestan, Sa'dabad และ Niavaran complexes เป็นเมืองที่ตั้งสถานที่ราชการสำคัญต่างๆ รวมทั้งสถาปัตยกรรม อาคารบ้านช่องทันสมัยในยุคนใหม่ที่เป็นสัญลักษณ์สำคัญของเมืองได้แก่ **“หอคอยอาชาติ”** (Azadi Tower) และ **“หอมิลาด”** (Milad Tower) ที่สร้างในปีค.ศ. 2007 ความสูง 435 เมตร จัดเป็นลำดับ 17 ของโลก และ **“สะพานทาเบียต”** (Tabiat Bridge) ความยาว 270 เมตร ที่สร้างเสร็จในปี ค.ศ. 2007 ทั้งนี้ โดยมีสนามบินนานาชาติสองแห่ง ได้แก่ สนามบินอิหม่ามโคมัยนี (Imam Khomeini International Airport) และสนามบินเมห์รราบัด (Mehrabad International Airport) และมีระบบการคมนาคมขนส่งทางรถไฟ รถบัส และรถรางไฟฟ้าในเขตตัวเมืองที่ทันสมัยมากขึ้น

เตหะรานเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจการค้าของประเทศในอดีตก่อนการปฏิวัติอิสลามในปี 1979 มีบริษัทต่างชาติมาลงทุนในอิหร่านมาก แต่หลังจากนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกิดปัญหา ทำให้นักลงทุนหายไป ปัจจุบัน การลงทุนทางการค้าของต่างชาติเริ่มมีมากขึ้น การค้าขายแบบดั้งเดิมในตลาดบazaarยังมีอยู่ทั่วไป แต่เริ่มมีศูนย์การค้าทันสมัยแบบตะวันตกที่มีสินค้าแบรนด์เนมมากขึ้น

เตหะรานเป็นเมืองที่มีระบบขนส่งสาธารณะไม่พอเพียง แม้ว่าจะมีรถบัสแบบดั้งเดิมและรถบัสด่วน BRT (Bus Rapid Transit) ที่ให้บริการมาตั้งแต่ทศวรรษ 1920 และยังมีระบบ trolleybus system เปิดให้บริการหลายเส้นทางตั้งแต่ ค.ศ. 1992 และเริ่มมีรถไฟฟ้าใต้ดินสองสายที่เปิดในค.ศ. 2001 อย่างไรก็ตาม ประชาชนยังนิยมใช้รถยนต์กันมาก ประมาณว่าในปัจจุบันมีกว่า 5 ล้านคัน ส่งผลให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหามลภาวะแวดล้อมและมลภาวะทางอากาศโดยทั่วไป

4. สถานที่น่าสนใจของเมืองเตหะราน

เตหะรานเป็นเมืองหลวงของอิหร่านที่มีสถานที่สำคัญและแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมหลายแห่ง อาทิเช่น พระราชวังที่สร้างในสมัยสองราชวงศ์สุดท้าย ได้แก่ โกลสถาน และชาดาบาด นอกจากนี้ เตหะรานยังมีมัสยิดและหอศิลป์ที่น่าสนใจอีกหลายแห่ง อย่างไรก็ตาม บทความนี้จะนำเสนอสถานที่ที่น่าสนใจเพียงบางแห่งที่ได้ไปพบเห็นมาเท่านั้น

4.1 สนามบินนานาชาติอิหม่ามโคมัยนี

สนามบินนานาชาติทุกแห่งในโลกนี้ นับว่าเป็นสาธารณูปการของเมืองที่สำคัญยิ่ง เพราะนอกจากจะอำนวยความสะดวกในการคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศแล้วยังเป็นประตูด่านแรกในการต้อนรับชาวต่างชาติ และสะท้อนความทันสมัย ศิลปะสถาปัตยกรรม และเอกลักษณ์เชิงวัฒนธรรมของชาติที่สร้างภาพพจน์และความประทับใจเบื้องต้นแก่แขกผู้มาเยือนได้มาก

อิหร่านให้ความสำคัญกับการสร้างอุทยานและสวน (Parks and gardens) เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยในเขตมหานครเตหะรานมีกว่า 2,100 แห่ง บริหารจัดการโดย The Parks and Green Spaces Organization of Tehran ซึ่งจัดตั้งมาตั้งแต่ ค.ศ. 1960 โดยมีส่วนนกเตหะราน (Tehran's Birds Garden) ที่เป็นสวนนกใหญ่ที่สุดในอิหร่าน

สถาปัตยกรรมที่เป็นอนุสรณ์สถานในเมืองเตหะรานส่วนใหญ่มีมาในสมัยคاجาร์และปาห์เลวี (Qajar and Pahlavieras) แต่ยังมีซากปรักหักพังของอาคารสถานจากยุคโบราณบ้าง ทั้งนี้ ในช่วงไม่กี่ทศวรรษมานี้ ได้มีการก่อสร้างที่อยู่อาศัยและอาคารร้านค้าสมัยใหม่ในอิหร่านมากขึ้น เพื่อรองรับการขยายตัวของประชากรที่เพิ่มขึ้นมากมาย โดยมีอาคาร Tehran's International Tower จำนวน 54 ชั้น นับว่าเป็นอาคารที่อยู่อาศัยที่สูงที่สุดในอิหร่าน

สนามบินระหว่างประเทศที่กรุงเตหะรานชื่อ “**สนามบินอิหม่ามโคมัยนี**” สร้างเมื่อปี ค.ศ. 2004 และเปิดใช้เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 2007 เพื่อทดแทนสนามบิน “**เมห์ราบัด**” ที่ใช้งานมานานจนเก่าแก่และแออัดมาก (ปัจจุบันเป็นสนามบินเพื่อรองรับเฉพาะเที่ยวบินภายในประเทศ และต่างประเทศ จากตะวันออกกลางบางเที่ยวบินเท่านั้น)

สนามบินนานาชาติแห่งใหม่นี้ ออกแบบโดยสถาปนิกอเมริกัน ดังนั้น เมื่อเกิดการปฏิวัติอิสลามของอิหร่านขึ้นเมื่อปี 1979 จึงถูกทิ้งไว้ช่วงหนึ่ง แต่ในที่สุดทางรัฐบาลอิหร่านตัดสินใจสานต่อและออกแบบใหม่จนเสร็จ และตั้งชื่อสนามบินว่า “**อิหม่ามโคมัยนี**” เพื่อเป็นเกียรติแด่ท่านอะยาตุลเลาะห์ โคมัยนี ผู้นำการปฏิวัติอิสลาม

การเดินทางระหว่างสนามบินโคมัยนี ซึ่งอยู่ทางด้านทิศใต้ของกรุงเตหะรานเข้าไปยังในตัวเมือง ระยะทาง 60 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง

ปัจจุบัน ไทยมีสายการบินแอร์เอเชีย ที่บินตรงจากกรุงเทพฯ ไปยังกรุงเตหะราน นอกจากนี้ **สายการบินไทย** ก็ได้เปิดบินตรงสู่กรุงเตหะราน ในปี 2559 นี้ (ขณะนี้การบินไทย มีไฟลท์บินไป - กลับ กรุงเทพฯ - เตหะราน 4 เที่ยวบินต่อสัปดาห์ คือ ทุกวันอังคาร พฤหัสบดี และอาทิตย์)

4.2 จัตุรัสและหอนอนุสรณ์อาชาติ

(Azadi Square and Azadi Tower)

จัตุรัสอาชาติ (Azadi Square) หรือจัตุรัสเสรีภาพ (the Freedom or Liberty Square) เป็นจัตุรัสที่ใหญ่ที่สุดในเมืองเตหะราน อยู่ติดถนนที่เป็นวงเวียนขนาดใหญ่ ไม่ไกลจากสนามบินมากนัก ซึ่งถือเป็นทางเข้าเมืองทางทิศตะวันตก มีพื้นที่ประมาณ 50,000 ตารางเมตร

เดิมจัตุรัสอาชาติมีชื่อว่า “**Shahyad Square**” ซึ่งแปลว่า “**King Memorial Square**” “จัตุรัสอนุสรณ์พระราชา” เนื่องจาก

จัดสร้างขึ้นตามพระราชดำริของพระเจ้าชาห์ในโอกาสที่มุงเฉลิมฉลองครบรอบ 2,500 ปี ของจักรวรรดิเปอร์เซียในปี ค.ศ. 1971 และเพื่อเป็นอนุสรณ์สถานรำลึกถึงราชวงศ์กษัตริย์อิหร่านที่ปกครองมายาวนานกว่า 2,500 ปี

กระทั่งเกิดการปฏิวัติอิสลามขึ้นในปี ค.ศ. 1979 ล้มเลิกสถาบันกษัตริย์ “**จัตุรัสอนุสรณ์พระราชา**” จึงได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “**จัตุรัสอาชาติ**” หรือจัตุรัสเสรีภาพ

ที่ตรงกลางจัตุรัสเสรีภาพ มี “หอคอยอาชาติ” (Azadi Tower) ที่เดิมชื่อ “Shahyad Tower” (Borj e Āzādi) ที่แปลว่า King’s Memorial Tower (หอราชานุสาวรีย์) ตั้งโดดเด่นเป็นสง่าด้วยความสูง 50 เมตร และมีลักษณะทางสถาปัตยกรรมที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์อิหร่านที่ออกแบบโดย Hossein Amanat สถาปนิกอิหร่านที่ชนะการประกวดแบบ ได้เห็นการผสมผสานรูปแบบทางสถาปัตยกรรมสมัยราชวงศ์โบราณยุค Achaemenid และ Sassanid รวมทั้งอิหร่านยุคกลางเข้าด้วยกัน ปัจจุบัน หอคอยอาชาติ นับว่าเป็นแลนด์มาร์คหรือภูมิสัญลักษณ์สำคัญที่สุดของกรุงเตหะรานและประเทศอิหร่าน

เนื่องจากสร้างขึ้นในโอกาสฉลองครบรอบ 2,500 ปีของจักรวรรดิเปอร์เซีย หอและจัตุรัสอาชาติแห่งนี้ จึงเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์แห่งการปฏิวัติและการรวมตัวกันทางการเมืองของประชาชนชาวอิหร่านที่เปรียบประดุจออนุสาวรีย์แห่งอิสรภาพที่แสดงถึงเอกราชและเสรีภาพของประเทศอิหร่านยุคใหม่

พวกเรา แวะเยือนจัตุรัสและหออนุสาวรีย์แห่งนี้ นับชั่วโมง ได้เดินเล่นหย่อนใจรอบหอที่ประกอบไปด้วยสวนหย่อมและน้ำพุสวยงาม มองไกลออกไปเห็นภูเขาและวิวทิวทัศน์สวยงาม นอกจากนี้บนหอยังมีพิพิธภัณฑ์จัดแสดงนิทรรศการแห่งการปฏิวัติอิสลามด้วย

4.3 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอิหร่าน (The National Museum of Iran)

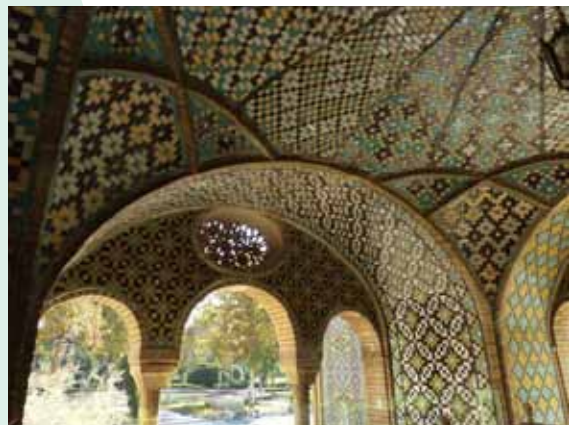
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอิหร่าน เปิดบริการมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1937 ตัวอาคารออกแบบโดยสถาปนิกฝรั่งเศส มีพื้นที่ประมาณ 11,000 ตารางเมตร เป็นสถานที่จัดเก็บสะสมและแสดงโบราณวัตถุที่เป็นสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ จากทั่วทุกแห่งในอิหร่านตั้งแต่สมัยโบราณยุคก่อนประวัติศาสตร์ถึงก่อตั้งจักรวรรดิ สมัยราชวงศ์ของอะคาเมนิดและต่อเนื่องมาจนถึงยุคกลาง ได้แก่ ปาร์เซียน ซัสซานีเยน ซาฟาวิด และกอญัรหลังการเข้ามาของอิสลาม ซึ่งนับว่ามีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่น่าสนใจยิ่ง เช่น บางชิ้นนำมาจากพระราชวังโบราณเปอร์เซโปลิส ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรเปอร์เซียในอดีตที่ย้อนไปไกลกว่า 2,600 ปี

4.4 พระราชวังสวนกุหลาบ หรือพระราชวังโกเลสถาน (Golestan Palace)

พระราชวังโกเลสถาน เป็นโบราณสถานที่เก่าแก่ที่สุดในกรุงเตหะรานก่อสร้างมาตั้งแต่สมัยราชวงศ์ ซาฟาวิด ในคริสต์วรรษที่ 16 โดยยังมีร่องรอยสิ่งก่อสร้างที่หลงเหลืออยู่คือป้อมสูงใจกลางเมือง (Citadel) สำหรับเฝ้าสังเกตข้าศึก ต่อมา ในสมัยราชวงศ์กอญัรได้ใช้เป็นพระราชวังหลวงของอาณาจักรเปอร์เซียเมื่อ 200 ไร่กว่าปีที่แล้ว ในยุคของ

กษัตริย์คัจาร์ (Qajar Dynasty, 1779-1921) ซึ่งเป็นยุคที่เปอร์เซียมีความรุ่งเรืองด้านการค้า การต่างประเทศ และศิลปะสถาปัตยกรรมกระเบื้องเคลือบและการตกแต่งประดับภายในอาคารด้วยกระจกตัดเหลี่ยมคล้ายเพชร ซึ่งถือว่างดงามโดดเด่นมากที่สุดในยุคนี้

พระราชวังโกเลสถานมีความสวยงามมาก เคยใช้เป็นที่ประทับส่วนพระองค์เป็นพระราชวังมีความกว้างขวางใหญ่โตพร้อมด้วยสวนดอกไม้ที่งดงาม และยังมีตำหนักต่างๆ อีก 7 อาคาร ที่มีรูปปลั๊กอินโบราณและคลาสสิกแบบยุโรปอยู่ในบริเวณเดียวกัน

อาคารแบบตะวันตกนั้นก็มีเพิ่มเข้ามาสมัยกษัตริย์ราชวงศ์คاجาร์ เนื่องจากกษัตริย์นัสเซอร์ อัล-ดิน ซาห์ ได้เคยเสด็จยุโรปแล้วนำความเจริญทางสถาปัตยกรรมของยุโรปมาผสมผสานกับสถาปัตยกรรมอิหร่าน เช่น กระเบื้องเซรามิกที่มีสีสันและสวดลายต่างๆ สดใสสวยงามในแบบเปอร์เซีย

ปัจจุบัน พระราชวังโกเลสถาน ยังคงใช้เป็นที่รับรองบุคคลสำคัญที่เป็นแขกบ้านแขกเมืองจากต่างประเทศ การจัดแสดงออกแบบไว้อย่างหลากหลาย รวมถึงเครื่องถ้วยชาม ภาพวาดที่มีชีวิตชีวาของกานัลจากประเทศต่างๆ และสิ่งดึงดูดความสนใจมากที่สุด ได้แก่ บัลลังค์นิกยงอดีตเคยใช้สำหรับใช้ในพิธีการสวมมงกุฎ นอกจากนี้ ที่สวยงามได้แก่เตียงนอนขนาดใหญ่ที่งดงามวิจิตร องค์การยูเนสโกได้ประกาศให้พระราชวังโกเลสถานเป็นมรดกโลกในปี ค.ศ. 2007 ทำให้มีนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวจำนวนมาก

4.5 พิพิธภัณฑิ์พัชรอัญมณี หรือกรมมหาสมบัติของอิหร่าน (Iran's National Jewelry Museum)

ประเทศอิหร่านหรือเปอร์เซีย นอกจากจะมีมั่งคั่งร่ำรวยด้วยบ่อน้ำมันแล้ว ยังมีพระราชวัง มัสยิด โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และขุมมหาสมบัติของราชวงศ์ที่มีมูลค่ามหาศาลประเมินค่ามิได้ ทั้งนี้ เนื่องจากอาณาจักรเปอร์เซียเคยยิ่งใหญ่และรุ่งเรืองมาในประวัติศาสตร์เมื่อกว่า 2,500 ปีมาแล้ว

พิพิธภัณฑิ์พัชรอัญมณีที่กรุงเตหะรานของอิหร่านจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ ค.ศ 1955 จัดว่าเป็นขุมมหาสมบัติที่เก็บสะสมทรัพย์เพชรนิลจินดาและอัญมณีล้ำค่าที่ใหญ่ที่สุดในโลก ปัจจุบัน อยู่ในความควบคุมดูแลของธนาคารกลางสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน (Central Bank of Iran) โดยได้เปิดให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวเข้าชมได้

อาคารที่เก็บขุมมหาสมบัติเปรียบประดุจตู้นิรภัยขนาดยักษ์ที่มีประตูเหล็กแน่นหนาราวกับประตูตู้เซฟ การที่จะผ่านเข้าสู่ตัวอาคารพิพิธภัณฑิ์ ผู้มาเยือนจะต้องผ่านการตรวจสอบอย่างเข้มงวดกวดขัน ห้ามพกอุปกรณ์ใดๆ เข้าไป ดังนั้น กล้องก็เอาเข้าไม่ได้เพราะห้ามถ่ายรูปเด็ดขาด

เราเข้าชมคลังมหาสมบัตินี้ ด้วยความตื่นเต้นกับเพชรนิลจินดา และสิ่งของเครื่องใช้เครื่องประดับต่างๆ ที่เป็นศิลปหัตถกรรมทำด้วยทองคำ ประดับด้วยเพชร พลอย มุกทับทิม มรกต และอัญมณีต่างๆ มากมายที่แสดงอยู่ในตู้จนดูละลายไปหมด

ในบรรดาพัชรอัญมณีทั้งหลายในท้องพระคลังของอิหร่าน จุดสนใจสำคัญคือการชม **“The Darya-e Noor Diamond”** (Sea of Light Diamond หรือเพชรทะเลสว่างแสง) ที่จัดว่าเป็นมณีค่าควรเมือง เนื่องจากเป็นเพชรเม็ดพิเศษคือเป็นเพชรสีชมพูที่หายากที่สุดและมีขนาดใหญ่ที่สุดในโลกหนัก 182 กะรัต (36.4 กรัม) ตัวเรือนล้อมด้วยเพชรเม็ดเล็กขนาดย่อม และที่น่าสนใจชมเป็นพิเศษอื่นๆ ได้แก่ **พระมงกุฎคิยานี** (Kiyani crown) ที่พระเจ้าซาร์ทรงสวมในพระราชพิธีราชาภิเษก บัลลังก์นกยูง (the Peacock bed) และ**ลูกโลกภูมิศาสตร์** (Geographical globe) วางบนขาตั้งทองค่าน้ำหนักกว่า 5 มีเพชรนิลจินดา สีสนสวยงามหลากหลายประดับกว่า 5 หมื่นเม็ด ส่วนที่เป็นทะเลทำด้วยมรกต แต่ละทวีปฝังด้วยเพชรและอัญมณีสีต่างกัน

คลังมหาสมบัติเพชรพลอยเครื่องประดับที่มีมามากศาลของอิหร่านมีความงดงามอลังการ มีมูลค่ามหาศาลจนยากที่จะประเมิน ทั้งนี้ มงกุฎหรือศิลาปวัตน์ประดับเพชรและอัญมณีล้ำค่าเหล่านี้ นอกจากจะมีค่าเป็นตัวเงินแล้ว ยังมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงความยิ่งใหญ่อลังการของราชสมบัตินักษัตริย์ และแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของอิหร่านหรือเปอร์เซียที่เคยปกครองโดยระบอบกษัตริย์มายาวนานหลายราชวงศ์ ได้แก่ Safavid, Afsharid, Ghajarid and Pahlavid dynasties โดยกษัตริย์พระองค์สุดท้ายของอิหร่านคือพระเจ้ามูฮัมมัด เรซา ซาร์ปาร์ซีลาวี ก่อนที่จะเกิดการปฏิวัติในประเทศเมื่อปี พ.ศ. 2522

ประเทศอิหร่านหรือเปอร์เซีย เป็นประเทศที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาแต่โบราณกาลกว่า 2500 ปี จึงมีสถานที่น่าสนใจเชิงประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และศิลปวัฒนธรรมจำนวนมาก และอิหร่านในอดีตเคยมีเมืองหลวงสำคัญหลายแห่ง อย่างไรก็ตาม เมืองหลวงปัจจุบัน คือกรุงเตหะรานที่มีประชากรมากที่สุดและเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงเป็นเมืองที่น่าสนใจศึกษาอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และพัฒนาการของเมืองรวมทั้งการประยุกต์สิ่งที่ทันสมัยยุคใหม่ในโลกโลกาภิวัตน์ให้ผสมผสานกับวัฒนธรรม ศาสนา ศิลปะดั้งเดิมของอิหร่าน เพื่อประโยชน์ในการทำธุรกิจการค้าและธุรกรรมอื่นๆ กับอิหร่านที่ประสบผลสำเร็จต่อไป

